

ИЗКУСТВО И НАУКА – СИНЕРГИЯ В УНИВЕРСИТЕТСКА СРЕДА В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19

Евелина Здравкова

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Пандемията от COVID-19 промени икономиката, живота, социалния ред. В условията на криза трябваше да се намери нов подход към обучението. Технологиите помагаша, оставаше да вярваме, че ако сме добронамерени, в името на общото благо ще успеем да преодолеем възникналите трудности и ще се справим с предизвикателството да учим и преподаваме от разстояние. Универсалното „лекарство“, което успокоява страховете и безпокойството, дадоха творците – те продължиха да работят с публиката през екраните на компютрите. А ние в променения свят се позиционирахме с наука и изкуство – вплетохме случващото се в лекционния материал и установихме, че общуването от разстояние се оказва работещ вариант в извънредна ситуация.

Ключови думи: пандемия, COVID-19, обучение, преподаване от разстояние.

Въведение

Пандемията от COVID-19 измести всички новини в медийния поток. Числата на заразените, болелите, починалите от новата болест се забиват дълбоко в съзнанието на хората.

Това дава отражение върху икономиката, живота, социалния ред. С други думи – това е криза. Носи стрес, който води до депресивни мисли за психичното здраве. Съвсем резонни са въпросите: как да си помогнем, как да се почувстваме по-добре. Усещането за безизходица понякога ражда уникални идеи, прави те изобретателен.

В условията на пандемията от COVID-19 студентите, както и всички хора имат нужда да останат насаме със себе си, да се обърнат към себе си, да помислят колко обичат и колко са обичани. Да вплетат себепознанието в обучението си и да намерят път да преодолеят страховете от лошите новини, които ни заливат от всички възможни канали. А във време на тревожност заради фалшиви новини и конспиративни теории философията може да ни помогне в нашите най-належащи културни и политически въпроси за това как се е получило така, че да вярваме на това, което мислим, че знаем.

Пандемията като ново предизвикателство

Когато Народното събрание на Република България обяви извънредно положение в нашата страна, всеки от нас трябваше да прояви най-висока степен на отговорност към обществото. Важно бе да запазим спокойствие и да предприемем всички необходими мерки, за да опазим живота и здравето – нашето и на нашите близки, на възрастните хора, на всеки човек! Новото обстоятелство водеше до промени в ежедневието ни. След бита се наложи да променим и образователния процес.

Дигитализацията, която за мнозина до вчера беше лукс или забавление, днес е начинът учебната ни работа да не прекъсва. Обучението в дигитална среда стартира, използвайки алтернативни варианти за учене и преподаване от разстояние, удобни за използване от всички студенти с най-голяма лекота – електронната комуникация.

И заваляха имейли, указания, задачи, препоръчани списъци с литература, срокове за изпълнение... Никой не протестира, всички са активни, комуникацията тече, възникват проблеми и въпроси, съответно и решения за работа в онлайн среда. Всички вярваме, че ако сме добронамерени, в името на общото добро ще успеем да преодолеем възникналите трудности и ще се справим с предизвикателството да учим и преподаваме от разстояние.

Човек лесно може да изпадне в депресия, когато установи, че светът около него е по-враждебен и животът е по-тежък от обикновено. В такава ситуация мозъкът непрекъснато търси решение как да се справи с опасността. В резултат способността за вземане на правилни решения е рязко влошена и справянето с проблема е невъзможно.

Кое е универсалното „лекарство“, което успокоява страховете, безпокойството, дава решения? Отговора дава Саша Гьотцел, главен гост-диригент на Софийската филхармония: „Със сигурност не беше лесна година за повечето от нас... но ние ще продължим да правим музика... Аз съм толкова щастлив и благодарен, че... можем да създаваме музика заедно. Със сигурност ще продължим да правим музика, ще останем заедно като семейство, което вярва в изкуството и културата“. В затворената за концерти и спектакли Виена Саша Гьотцел създава серия от интервюта на живо с известни музиканти Check the Gate – OFF STAGE, които са свободни за гледане в Ютюб. Другият му проект е ViennartNetwork, платформа за изкуство, която представя забележителни места във Виена, създава я с партньора си Питър Хосек. „Моцарт в Шонбрун“ и „Целувката в Белведере“ (на Клинт) вече са на разположение. Филмите са on demand. Така творецът влиза едновременно в две роли – на диригент и на лекар.

Изкуството като инструмент в университетска среда

В дните, когато коронавируса бе най-голямата тема за България и света, а извънредната ситуация, в която изпаднаха хората, промени ежедневието им безпрецедентно, творците, изпълнителите – музиканти, артисти, актьори, измисляха невероятни изненади за публиката си. Например Радиосимфоничният оркестър, базиран във Франкфурт, свири пред празна зала, но на живо във Фейсбук. Изпълнението на музикантите бе гледано над 50 хиляди пъти. Симфоничният оркестър на Българското национално радио (БНР) също свири без публика, а концертът бе слушан на живо в ефира на програма „Христо Ботев“. Актьорите от Държавния куклен театър във Варна всеки уикенд се срещаха с най-малките почитатели на кукленото изкуство онлайн, на Фейсбук страницата на театъра, и им разказваха приказки с марионетки и петрушки. Пловдивската опера излъчваше документални записи на оперни спектакли през годините.

Това беше искрата, която възпламени моето преподавателско въображение и стана мотив в работата ми със студентите по дисциплините, които бяха в учебната програма. Съдбата ми помагаше, защото дисциплините, които водех по учебната програма, бяха „Интелектуална собственост“, „Защита на интелектуалната собственост“, „Интелектуалната собственост в Интернет“, „Социални мрежи и Интернет“, „Етика в медиите“.

Тези творци са автори и изпълнители, съгласно терминологията в Закона за авторското право и сродните му права. Техните произведения – спектакли, концерти, солови изпълнения, са обекти на интелектуална собственост. Това е техният труд, който те сега щедро подаряват. Възникват множество въпроси, като: какви права имат оркестрантите от БНР, когато свирят авторска музика на съвременни композитори? Какви права имат оперните певци, когато изпълняват оперни творби на Верди, Моцарт, Марин Големинов? Обекти ли са на интелектуална собственост филмите от спектаклите на Пловдивската опера, излъчвани на живо във Фейсбук? Музиката, която звучи в мобилните телефони, обект ли е на авторско право?

Това бяха част от моите провокации към обучаващите се. А те трябваше да обосноват отговорите си на базата на лекционния материал, който четяха.

Благодарение на социалните мрежи и интернет, в онези дни се убедихме как един нов вирус не може да спре творческия стремеж на музикантите, въпреки че концертите са отменени, на актьорите, които играят пред празни салони, на хората на изкуството, които излъчват своите изпълнения онлайн въпреки загубите.

Задачата към студентите бе да намерят примери от световната сцена за творци, трупи, състави, оркестри, които събират аплодисменти под формата на емотикони, а не като ръкопляскания на живо, да ги опишат и да споделят линк към публикацията, на която се позовават. Примери и у нас имаше достатъчно. Софийският театър „Възраждане“ подари безплатно онлайн представление на зрителите си – игра в редовната си зала, но без публика намясто, спектакъла „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов, и от празния салон излъчва на живо в платформите на театъра във Фейсбук и Инстаграм. Симфоничният оркестър на БНР проведе концерта си с програма: Шуман – увертюра „Манфред“, Минкин – Симфонична поема – световна премиера, Георгий Свиридов – „Виелица“ – музикални илюстрации по повестта на Пушкин, в Първо студио на БНР без публика Концертът се излъчи по програма „Христо Ботев“ на 13 март.

В отговорите на студентите имаше невероятни находки – примери за нестандартно справяне с кризата и човешка съпричастност. По-ценното обаче беше, че споделиха ново знание, запознаха се с образци на изкуството, които не знаеха, че съществуват.

Натъкнаха се на любопитни исторически факти като този, че Исак Нютон прави най-великите си открития, докато е в изолация по време на пандемия през XVII век. Покрай вълнуващата история на сър Нютон се запознах с художника Годфри Нелър, който го портретува през 1689 г. Става дума за кризата в Англия през лятото на 1665 г., когато една пета от населението на Лондон умира от чума. И тогава, както и сега, минимизирането на жертвите става, като властите обявяват карантина и социална дистанция. В домашна обстановка Нютон – все още студент в „Тринити Колидж“ към Кеймбриджкия университет, работи по математическите задачи, които променят облика на математиката. Тогава се случва и пробивът му в оптиката, историята с ябълковото дърво. Чумата бушува две години – достатъчно, за да бъде признат с професорско звание.

Просто светът се промени и ние се позиционирахме в него с наука и изкуство. И така в живот сред музика, филми и изобразително изкуство мина първата седмица в изолация.

Общуването от разстояние се оказа работещ вариант в извънредна ситуация, защото студентите се отнесоха сериозно към работата си по дисциплините и бяха отзивчиви в отношението си към задачите.

В нашите занимания от разстояние през тези дни със студентите преминахме през тази тенденция, като я гмурнахме в науката – с нашите си теми на лекции и упражнения от курса този семестър. Направих го с вярата, че когато изолацията ни се вдигне, всички ще са

променили отношението си към артистите и когато обучаващите консумират техните нови продукти, ще бъдат по-убедени, че изкуството е скъп продукт, който задължава потребителите му да инвестират в изживяването си.

Празничният календар също помагаше. Дните през Страстната седмица преди православния Великден са време за съзнателен и дълбоко обмислен поклон и за молитва – истинска. Днес имаме нужда от вяра, надежда и любов повече отвсякога! Нека чудото на Възкресението Христово ни смири, да преборим изолацията и измолим снизхождението на Благодатния огън над Божи гроб в Йерусалим – реалното чудо! Бъдете здрави и свободни! – това беше моят поздрав за Великден към студентите.

Наближи Великден! След няколко дни щяхме да се поздравяваме с „Христос възкръсна!“ и да отговаряме „Наистина възкръсна!“.

Мнозина свързват този празник и с великденските червени яйца, които в християнската традиция символизират много неща. Не разказвах за тази традиция. На студентите разказах за една марка уникални яйца, създадена в Русия в края на XIX век, която е жива и днес и е продавана през годините няколко пъти за внушителни суми – това е марката „Фаберже“.

Също така, понеже още бяхме под въздействието на отминаващия празник Вход Господен в Йерусалим – Цветница, изпратих музикален поздрав с линк към хита на Сийл „Целувка от роза“ – песента, включена в саундтрака на филма „Батман завинаги“, носител на наградите „Грами“ през 1996 г. за „Запис на годината“, „Песен на годината“ и „Най-добро вокално изпълнение“.

Празниците отминаваха, времето се стопли, пролетта ни събуди за нов живот и макар че университетските аудитории и зали продължаваха да са притихнали, ентузиазмът ни да споделяме със студентите си богатствата на нашата наука и познанието, придоби нова сила. Ситуацията все още не позволяваше да се виждаме очи в очи, а продължавахме да сме заедно чрез Мрежата.

Изкуството е лекарство за душата. Културата е душата, умът, лицето, външната политика и национална сигурност на всяка страна. Образованието пък е бъдещето на нацията.

Заклучение

Краят на света не е настъпил, ще преодолеем и това предизвикателство. Докато преминаваме през тази трудна ситуация, нека се насладим на света около нас, да помиришем цветята – в буквален и преносен смисъл, да помислим за хубавите примери, да се погрижим за душевното си здраве, за да израснем от пандемията по-

силни и по-добри хора, прозрели истинската стойност на живота, любовта и уважението между хората.

Благодарности

Тази публикация е реализирана по проект „Модел за изследване и повишаване на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда“ с Договор № КП-06-М35/1 от 18.12.2019 г., финансиран от ФНИ на МОН, с ръководител гл. ас. д-р инж. Евелина Любомирова Здравкова-Величкова.

References/Литература

1. **Trencheva, T.** Information Literacy in the Framework of Higher Education: Focus on Intellectual Property Training. – In: *Conference Proceedings: 14th International Technology, Education and Development Conference*, 2 – 4 March 2020, Valencia, Spain, INTED 2020, pp. 6555 – 6561.
2. **Trencheva, T., M. Lazarova, S. Denchev, C. Basili.** Innovative Strategy of Intellectual Property Education in the Digital Age. – In: *Conference Proceedings: 13th International Conference on Education, Research and Innovation*, 9–10 November 2020, Seville, Spain, ICERI 2020, pp. 2799 – 2804. ISBN: 978-84-09-24232-0; ISSN: 2340 – 1095.
3. **Mincheva, K., P. Mukanova, S. Eftimova.** Scientific, Educational and Cultural Social Dialogue Between Teachers and Students in the University Environment. EDULearn20, 12-th International Conference on Education and New Learning Technologies, Palma, Spain, 6 – 7 July 2020, pp. 2855–2861.
4. **Parijkova, L.** Digital Revolution, Digital Era, Digital People – An Attempt for Conceptualization. Intellectual property and digital people. 2021, pp. 75 – 87, https://unyka.unibit.bg/images/pdf/2019/02_L_Parijkova.pdf.
5. **Mukanova, P., S. Eftimova, K. Mincheva.** Facebook and Bulgarian Libraries: The Challenges of Modern Information Environment. EDULearn20, 12th International Conference on Education and New Learning Technologies, Palma, Spain, 6 – 7 July, 2020, pp. 890 – 898.
6. **Traykov, M., M. Trencheva, R. Mavrevski, A. Stoilov, I. Trenchev.** Using Partial Differential Equations for Pricing of Goods and Services. – In: *Scientific Annals of Economics and Business*, 2016, vol. 63, no. 2, pp. 291 – 298.
7. **Trencheva, T., K. Planska-Simeonova, S. Dimitrova.** Interaction in Intellectual Property Education In University Infrastructure: the ULSIT's Experience. 12th Annual International Conference on Education and New Learning Technologies. Conference Proceedings, 12 – 14 November 2018, Seville, Spain, Vol. 7, pp. 1142 – 1149.
8. **Deuze, M.** The WebCommunicators: Issues in research into online journalism and journalists. – In: *First Monday*, 1998, vol. 3, № 12, http://firstmonday.org/issues/issue3_12/deuze, 15.05.2022.

9. **Danesi**, M. Dictionary of Media and Communications. M.E. Sharpe, Inc., 2009, p. 166.
10. **Fitzpatrick**, Jason. Five Best Blogging Platforms. LifeHacker.com, 2010, <https://lifelifehacker.com/5568092/five-best-blogging-platforms>, 12.05.2022.
11. **Rheingold**, Howard. Virtual Communities, <http://www.rheingold.com>, 20.04.2022.
12. **Marr**, Andrew. Start the Week. BBC radio 4, <http://www.bbc.co.uk/programmes/profiles/3n3HVzXv3JcHzGCYvbsfBRW/andrew-marr>, 25.06.2018.
13. **WIPO** Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, <https://www.wipo.int/about-ip/en/iprm/>, 20.05.2022.

За автора

Евелина Здравкова е главен асистент, преподавател в катедра „Библиотечен мениджмънт и архивистика“ в УниБИТ. Дисертационният ѝ труд е на тема „Интелектуалноправни аспекти в медийната индустрия“. Член е на Университетската младежка академия за управление на знанията (УМЛАУЗ). Участва в организацията и провеждането на ежегодния семинар, посветен на Международния ден на интелектуалната собственост (26 април) в УниБИТ.

За контакт с автора: e.zdravkova@unibit.bg

ART AND SCIENCE – SYNERGY IN THE UNIVERSITY ENVIRONMENT IN THE CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC

Evelina Zdravkova

University of Library Studies and Information Technologies

Abstract: COVID-19 changed the economy, life, social order. In times of crisis, a new approach to training had to be found. Technology has helped, we still believe that if we are well-intentioned in the name of the common good, we will be able to overcome the difficulties that have arisen and meet the challenge of learning and teaching from a distance. Artists gave the universal “cure” that calms fears and anxiety – they continued to work with the audience through computers. And we in the changed world positioned ourselves with science and art – we intertwined what was happening in the lecture material and found that distance communication turned out to be a working option in an emergency situation.

Keywords: pandemic, COVID-19, training, distance learning.

About the author

Evelina Zdravkova is a Senior Assistant Professor, PhD. She is a lecturer at the Department of Library Management and Archival Studies at ULSIT. Her PhD dissertation is on the topic “Intellectual Legal Aspects in the Media Industry”. She is a member of the University Youth Academy for Knowledge Management (UNYKA). She is in the organizing committee of the annual seminar dedicated to the International Intellectual Property Day (April 26) at ULSIT.

To contact the author: e.zdravkova@unibit.bg